

Evanjelium z 12. apríla 2020 - Veľkonočná nedeľa - Rok A
Zmŕtvychvstanie Pána - Ján 20, 1 - 9
Prepis nebol revidovaný autorom

V prvý deň týždňa prišla Mária z Magdaly ráno, keď bola ešte tma, k hrobu a videla, že kameň je z hrobu odstránený.

Potom utekal k Šimonovi Petrovi a druhému učeníkovi, ktorého Ježiš miloval, a povedal im: "Vzali Pána z hrobu a my nevieme, kam ho položili!"

Peter potom vyšiel s druhým učeníkom a išli k hrobu. Obaja bežali spolu, ale druhý učeník bežal rýchlejšie ako Peter a k hrobu dobehol prvý. Zohol sa, uvidel tam položené látky, ale nevstúpil.

Medzitým prišiel aj Šimon Peter, ktorý išiel za ním, vošiel do hrobu a uvidel tam položené plachty a rubáš, ktorý mal na hlave, tam nebol položený spolu s plachtami, ale bol zabalený na inom mieste.

Potom vošiel aj druhý učeník, ktorý prišiel k hrobu ako prvý, videl a uveril. Oni totiž ešte nepochopili Písmo, že mal vstať z mŕtvych.

V prvý deň týždňa prišla Mária z Magdaly ráno, keď bola ešte tma, k hrobu a videla, že kameň je z hrobu odstránený.

Potom utekal k Šimonovi Petrovi a druhému učeníkovi, ktorého Ježiš miloval, a povedal im: "Vzali Pána z hrobu a my nevieme, kam ho položili!"

V dnešnom úryvku evanjelia sa stretneme s tromi postavami, s tromi ľuďmi, ktorí boli s Ježišom Nazaretským v hlbokom ľúbostnom vzťahu, nie však v pominuteľnom zaľúbení, aké opisuje prorok Ozeáš obrazom "ranného oblaku", ktorý zmizne hneď, ako vyjde slnko, alebo ako "rosa, ktorá sa rozplynie na úsvite", nie!

Bola to hlboká angažovanosť, ktorá zmenila ich životy.

Podporili ho, pretože pochopili, že je to výnimočný muž, ktorý bude mať úspech, ale jeho život sa skončil dramatickým spôsobom, bol popravený politickými a náboženskými vládcami.

Neslávny koniec Ježiša Nazaretského sa určite dotkol tých, ktorí ho poznali inak, pretože ich vzťah k nemu nebol rovnaký.

V Galilei a Jeruzaleme bolo mnoho ľudí, ktorí ho obdivovali pre jeho spravodlivosť, pre skutky lásky, ktoré konal, pre vznešené morálne posolstvo, ktoré hlásal; jeho smrť ich určite veľmi zarmútila.

Obdivovali Ježiša Nazaretského, ale obdiv je niečo úplne iné ako zamilovanosť, len skupina učeníkov mala naozaj

zamilovali sa do neho až do tej miery, že kvôli jeho návrhu riskovali svoj život, a práve traja z nich sú nám predstavení v dnešnom úryvku evanjelia. Nie je ťažké predstaviť si otázku v ich srdciach, sú zamilovaní a rozmýšľajú: "Je vzťah lásky, ktorý sme si vypestovali s Ježišom, navždy preč? " "Môže smrť vymazať lásku?"

V úryvku, ktorý sme čítali, sme už trikrát počuli slovo "*hrob*" a v tomto úryvku ho budeme počuť ešte štyrikrát.

V gréčtine "*hrob*" je "*mnemeion*", čo je to isté slovo ako "*spomienka*"... hrob je spomienka, idete k hrobu a nevyhnutne premýšľate o osobe, ktorá nás opustila: čo zostane z tejto osoby, z lásky, ktorá nás k nej viazala, len spomienka?

Hrob, ktorý je dominantou scény, je tu v popredí, pretože práve pri ňom sa stretnú tieto tri postavy spomínané v dnešnom evanjeliu a my sme vyzvaní, aby sme sa s nimi konfrontovali, aby sme si overili, či je naša láska k Ježišovi Nazaretskému taká ako ich.

Ak je naša láska taká ako ich, ak ich naozaj milujeme, nemôžeme si pomôcť, ale musíme si položiť rovnakú otázku a zamyslieť sa:

kam zmizol Ježiš Nazaretský?

Záleží mi na tom, či žije, alebo je navždy mŕtvy? Postavíme sa im.

Prvou postavou, ktorá vstupuje na scénu, je *Mária Magdaléna*, žena, ktorú Ježiš uzdravil.

Prichádza k hrobu na úsvite, keď je ešte tma... zdá sa, že je to rozpor, je úsvit, ale ešte je tma.

Je to tma, ktorá má symbolický význam, je to tma, ktorá zahalila zem, keď Judáš vyšiel z hornej izby, evanjelista Ján poznamenáva, že keď Judáš vyšiel vyslobodiť Ježiša, bola tma, bola to tma.

O tomto zápase medzi svetlom a tmou sveta hovorí evanjelista Ján už na začiatku svojho evanjelia:

"Na svet prišlo pravé svetlo, ktoré osvecuje každého človeka, a svietilo vo tme, ale tma ho nepremohla..."

Potom Ježiš hovorí Nikodémovi:

"Svetlo prišlo na svet, ale ľudia dali prednosť tme, lebo ich skutky boli zlé."

Potom Ježiš o sebe povie:

"Ja som svetlo sveta"

On je životom sveta.

Tu je význam tej tmy, ktorá na úsvite Veľkej noci ešte stále obklopuje svet, tma má symbolický význam, tu je symbol, znak zdanlivého víťazstva smrti nad životom; predstavuje aj tmú

Magdalénino vnútorné srdce a otázka, ktorá ju trápi: prečo sa musí milostný vzťah skončiť?

Vo veľkonočné ráno sa táto tma začína rozpúšťať a objavuje sa svetlo, ktoré umožňuje vidieť, človek začína vidieť, vlastne najdôležitejšie sloveso v tomto úryvku je práve toto "*vidieť*".

Čo vidia tieto tri postavy v hrobke?

Všimneme si, že v taliančine je len jedno sloveso, ktoré znamená vidieť, ale v gréčtine nájdeme tri slovesá s rôznym významom; všimneme si rôzne odtiene tohto videnia, ktoré majú tieto tri postavy pri hrobe.

Čo vidí Magdaléna?

Použité sloveso "*blepo*" znamená vidieť, pozeráť, pozorovať.

Dostane sa k hrobu a svojím materiálnym pohľadom vidí to, čo vidí každý, vidí to, čo sa dá overiť:

"kameň bol odstránený z hrobu"

Pamätajte si, že je to kameň, ktorý oddeľuje svet živých od sveta mŕtvych, a Ježiš pred Lazárovým hrobom povedal: "*Odstráňte ten kameň*".

Tu Magdaléna, keď príde k hrobu, vidí, overuje si historickú skutočnosť: kameň bol prevrátený, niekto ho odstránil, niekto otvoril hrob dokorán, ale Magdaléna nevie kto.

Toto je konkrétna skutočnosť, ktorej výklad je rôznorodý.

Nepriatelia, odporcovia Ježiša a učeníkov, nikdy nepopreli túto skutočnosť, kameň z hrobu bol odstránený a Ježišovo telo tam už nebolo. Interpretácia tejto skutočnosti bola iná, celé rozprávanie je uvedené do pohybu práve týmto hrobom, ktorý je prázdny, vo vnútri by mal byť mŕtvoly, avšak žiadna mŕtvola neexistuje.

Kto predstavuje Magdalénu?

Je to učeník, ktorý je skutočne zamilovaný do Krista, je to ten, kto spojil svoj život s jeho životom, kto sa až do konca podieľal na rozhodnutiach, ktoré urobil, a kto vo svojom vnútri nerezignoval na jeho stratu.

Je to ten učeník, ktorý hovorí: "Bez Neho môj život nemá zmysel, bez Neho sa nezaobídem".

Ak necítíme túto vášeň pre Krista, znamená to, že náš vzťah k nemu je niečo veľmi povrchné, veľmi okrajové, znamená to, že nás skutočne zaujímajú iní ľudia a veci.

Hovorím vám, myslím si, že ak Ježiš, ku ktorému som pripútal svoj život, ak nie je nažive... môj život nemá zmysel.

To znamená byť do neho zamilovaný, nielen ho obdivovať, pretože bol určite významnou postavou dejín, ktorá poznačila dejiny sveta... zamilovanosť je niečo iné.

Vidíme to práve na tejto Magdaléne, ktorá bez neho nemôže byť.

Čo robí?

"Utekaj!"

Predtým bolo v sobotu všetko nehybné, teraz sa všetko dáva do pohybu, Magdaléna beží, za chvíľu uvidíme Petra a druhého učeníka, ako sa ponáhľajú a bežia k hrobu.

Magdaléna uteká, ide za *Šimonom Petrom a druhým učeníkom*, ktorý bol Ježišovým priateľom - *tým, ktorého Ježiš miloval* - a hovorí im to:

"Vzali Pána z hrobu a my nevieme, kam ho položili." Láska ku Kristovi sa nežije individualistickým, intimistickým spôsobom, Magdaléna nám hovorí, že patrí do spoločenstva a odpoveď na otázku o zmysle nášho života nehľadá sama, ale spolu so svojimi bratmi.

Magdaléna prispieva k tomuto hľadaniu a hovorí učeníkom, čo materiálne videla pri svojom prvom výklade, čo si každý môže overiť, a pokúša sa o vlastné vysvetlenie: *"vzali ho"*.

Potom Magdaléna opúšťa scénu.

Teraz si vypočujme, ako Peter reaguje na Magdalénine slová:

Peter potom vyšiel s druhým učeníkom a išli k hrobu. Obaja bežali spolu, ale druhý učeník bežal rýchlejšie ako Peter a k hrobu dobehol prvý. Zohol sa, uvidel tam položené látky, ale nevstúpil.

Po Magdaléne sa objavia ďalší dvaja učeníci zamilovaní do Krista.

Prvého poznáme veľmi dobre, je to *Peter*, druhý je *bez mena*.

Tradícia ho vždy stotožňovala s *evanjelistom Jánom*, ktorý z pokory nechcel uviesť svoje meno ako *učeník, ktorého Ježiš miloval a ktorého si Ježiš obľúbil*.

Evanjelista Ján sa nepochybne hodí na postavu tohto milovaného učeníka, ale v evanjeliu ho musíme nechať takého, aký je, bez mena.

Evanjelista má jasný zámer, chce nás pozvať, aby sme si namiesto tohto učeníka dosadili svoje meno a porovnali naše zamilovanie sa do Krista s láskou tohto učeníka, ktorého Ježiš miloval.

V Evanjeliu podľa Jána sa vždy nejakým spôsobom objavuje *vzťah s Petrom*.

Na scénu vstupuje ako prvý, je jedným z dvoch učeníkov Krstiteľa, ktorí, keď počujú učiteľa ukazovať na Ježiša ako na Božieho Baránka, idú za ním; pýtajú sa ho, kde býva, a zostávajú s ním celú noc.

Po stretnutí s Kristom sa pre nich začína nový deň, nový život! Tento bezmenný učeník, ktorého Ježiš miloval, prichádza pred Petra.

Je to ten, kto sa hneď po stretnutí s Kristom cíti byť zapojený do vzťahu lásky!

Potom si na tohto učeníka už nikto nespomenie až do *poslednej večere*, keď Ježiš vyhlási, že *medzi dvanástimi je jeden, ktorý ho vyslobodí*.

Peter nevie rozlíšiť medzi tými, ktorí sú na Ježišovej strane, a tými, ktorí vyslobodzujú Majstra, a žiada tohto učeníka, ktorého Ježiš miluje, aby mu povedal, kto ho vyslobodzuje.

Na druhej strane učeník, ktorého Ježiš miluje, okamžite rozpozná, kto je na strane Majstra a kto naopak počíta s novým človekom, s novým svetom. Potom počas *umučenia* má tento učeník odvahu nasledovať Majstra do veľkňazovho domu, Peter sa tiež pokúsi nasledovať Majstra, ale potom ho zaprie.

Na druhej strane, učeník, ktorého Ježiš miluje, má odvahu byť prítomný nie vtedy, keď Majstrovi všetci tleskajú, ale vtedy, keď mu začnú oponovať. Je to veľmi aktuálne posolstvo pre nás dnes, kto je zamilovaný do Krista, aj keď mu už Majster netleska, vždy zostáva verný tejto láske. Potom na *Kalvárii* už nie je Peter, ale učeník, ktorého Ježiš miloval.

Tu to nie je Ján, Ján utiekol so všetkými ostatnými, hovoria nám evanjelisti. Na Kalvárii, pri úplnom darovaní života, teda pri úplnom uskutočnení návrhu človeka, ktorý nám dáva Ježiš z Nazareta, ten, ktorý dáva svoj život z lásky, prichádza len učeník, ktorého Ježiš miluje.

Potom prichádza dnešný úryvok, v ktorom tento učeník, ktorého Ježiš miluje, prichádza pred Petra k hrobu, je to obraz nezadržateľnej vášne lásky, ktorá ho pohýňa.

Potom na *Tiberiadskom jazere* je to opäť tento učeník, ktorý pred Petrom spoznáva Zmŕtvychvstalého a hovorí Petrovi: "*Ten muž, ktorý sa tam zjavil na brehu, je Pán*".

A nakoniec, keď Zmŕtvychvstalý hovorí Petrovi: "*Pod' za mnou!*", Peter je nerozhodný a pozerá na tohto učeníka, ktorého Ježiš miluje, pretože vie, že práve na tomto učeníkovi musí aj on modelovať svoj vzťah s Pánom.

Koho teda zastupujete?

Je to autentický učeník, ktorý je nám tu predstavený.

Teraz sa dostávame k opisu dnešného úryvku evanjelia.

Čo urobí tento učeník, ktorého Ježiš miluje, keď príde k hrobu?

"Skloní sa a pozoruje"

Opäť sa vracia toto sloveso, ktoré je rovnaké ako to, ktoré bolo použité pre Magdalénu.

Pozoruje, materiálny pohľad, vidí to, čo videla aj Magdaléna, nič viac.

Videl "*bielizeň, ktorá ležala okolo, ale nešiel dovnútra*".

Aby sme pochopili, ako vyzerali tieto hrobky v Ježišovej dobe, je zobrazená hrobka "*kráľovnej z Adiabeny*"; práve vchod do tejto hrobky je súčasný s Ježišovým hrobom.

Vo vnútri boli dva typy pohrebných výklenkov, jeden sa volal "*kukim*", ktoré boli podobné našim dnešným pohrebným výklenkom, druhý, ktorý nás najviac zaujíma, je "*arcosolium*", pretože Ježiš bol uložený do pohrebného výklenku práve takto, bol tam uložený.

Čo videl tento učeník, ktorého Ježiš miloval?

Videl všetko, čo pozorovala aj Magdaléna, v skutočnosti je to to isté sloveso, ktoré je použité.

Videl pohrebný rubáš, nie obvazy, aké sa používali pri egyptských múmiách. Židia používali plachtu, ktorá bola dlhá asi 4 metre a široká 1 meter, táto plachta sa potom preložila cez osobu a na pripevnenie plachty k telu sa používali tri obvazy; jeden obväz sa uviazal okolo krku, druhý okolo pása a tretí okolo členkov.

Takto sa pochovávalo.

V texte sa hovorí, že tento učeník videl túto plachtu, grécke sloveso je "keimena"; "keimai" znamená "vyprázdnená"; predtým, keď tam bolo telo, bola táto plachta napuchnutá, teraz mala ten istý tvar, ale bola akoby vyprázdnená, ovisnutá, všetko bolo v tej istej polohe, len to telo tam už nebolo, látky sa spustili.

Tento učeník, ktorého Ježiš miluje, je ten, ktorý začína v týchto šatách spoznávať ženíchov talár, milovanú.

Ak sa pôjdeme pozrieť do Evanjelia podľa Jána, táto plachta je ešte prevoňaná vôňami svadby, ktoré tam dali Nikodém a Jozef z Arimatey; priniesli zmes myrhy a aloe, 100 libier, 33 kilogramov voňaviek, obrovské množstvo.

Teologický význam je veľmi dôležitý, evanjelista nám hovorí, že títo učeníci, zamilovaní do Krista, spoznali v Ježišovi ženícha, ktorý dal život, ktorý miloval tak veľmi, že dal celého seba.

Tu je význam parfumu, ktorý učeníci vyliali na plátna. Tento učeník videl znamenia smrti.

Táto postava cirkvi je krásna, učeník neprichádza a nečaká, kým príde Peter; naša cirkev sa zrodila iná, výzvou je práve to, ako udržať takýchto rozdielnych ľudí pohromade, niektorí viac bežia, niektorí sú viac zamilovaní a prídu skôr, iní prídu neskôr, ale vedia sa navzájom očakávať a rešpektovať.

Tento učeník, ktorý príde prvý, čaká na Petra, chcel prísť prvý, aby našiel odpoveď na ich otázku: "Kde je ten, ktorého milujeme?"

A tu prichádza Peter:

Medzitým prišiel aj Šimon Peter, ktorý išiel za ním, vošiel do hrobu a uvidel tam položené plachty a rubáš, ktorý mal na hlave, tam nebol položený spolu s plachtami, ale bol zabalený na inom mieste.

Vtedy vošiel aj druhý učeník, ktorý prišiel k hrobu ako prvý, videl a začal veriť. Oni totiž ešte nepochopili Písmo, že mal vstať z mŕtvych.

Učeníci sa teda vrátili domov.

K hrobu teraz prichádza aj Peter, nasleduje tohto učeníka, ktorý je zamilovaný do Krista a rozjíma nad ležiacim plátnom, teda plachtou, ktorá bola akoby vyprázdnená.

Ale sloveso, ktoré sa používa, už nie je "blepo" pozorovať, čo každý vidí... je to sloveso, ktoré znamená kontemplovať, pozeráť sa s úctou,

premýšľa o tom, čo všetci pozorujú, to znamená, že Peter necháva vyplávať na povrch spomienky na tie tri roky strávené s Ježišom, na slová, ktoré počul. Začína vidieť niečo, čo presahuje materiálno, čo sa dá overiť, začína sa v ňom prejavovať láska, ktorá ho spojila s Kristom, a práve táto láska ho začína preniká do tajomstva.

Vidí nielen *ležiace plátno*, ale aj *rubáš*, ktorý mal na hlave a ktorý neležal vedľa plátna, ale oddelene, zabalený na určitom mieste.

Čo to bol za rubáš?

Bola to vreckovka, ktorá sa omotala okolo hlavy zosnulého, aby držala ústa zatvorené.

Bol "*zložený*", grécke sloveso je "*entūlisso*", čo môže znamenať zabalený akoby pokrútený, tento rubáš nebol prehnutý ako ľanové plátno, ale akoby zachoval tvar Ježišovej hlavy.

Možno v tomto momente začínajú mať obaja učenici vhlád, ktorý formuluje Ján Zlatoústý, ktorý hovorí, že "*keby Ježišovo telo odniesli zlodeji, neboli by ho pred krádežou vyzliekli*", neboli by si dali námahu, aby ho odstránili, zrolovali rubáš a uložili na osobitné miesto v poriadku.

V tomto momente na scénu opäť vstupuje učeník, ktorého Ježiš miloval, aj on vstupuje do hrobu po Petrovi a - ako hovorí text - "*videl a začal veriť*". Tu je tretie sloveso vidieť "*oraō*", ktoré je videním, ktoré presahuje overiteľné, je to pohľad do tajomstva, pohľad, ktorý presahuje to, čo overujú zmysly.

Milovaný učeník začína veriť, je na začiatku svojej cesty k viere, tvárou v tvár znameniam smrti začína vnímať víťazstvo života... prázdny hrob, plachta, zložený rubáš kladú otázky, ale nenútiť človeka vidieť, nie sú dôkazom zmŕtvychvstania, sú to nejednoznačné znamenia a dajú sa čítať úplne inak, cesta viery

- nám hovorí evanjelista Ján - musí prejsť týmito tromi spôsobmi videnia, aby bolo autentické.

Začína od overiteľného, potom uvažuje o tom, čo videl, posledný krok nie je diktovaný racionalitou, nemôže byť, ale je naznačený rozumom a láskou.

Skutočná viera nikdy nepopiera racionalitu, inak by bola ľahkovernosťou, ale presahuje racionalitu, láska sa neobmedzuje na racionalitu, je to krok vpred, preto sa viera nedá nanútiť, preto sa k viere dospieva rôznymi spôsobmi a v rôznych časoch, pretože do hry vstupuje láska.

Všimli sme si, že milovaný učeník sa nesnaží presvedčiť Petra o tom, čomu uveril, ale mlčí, pretože viera má veľmi osobný rozmer

Učeník číta veci očami lásky.

Tieto tri postavy predstavujú rôzne duše kresťanského spoločenstva, každá z nich rôznym spôsobom prispieva k objavovaniu veľkonočnej udalosti, všetky vášnivo hľadajú vieru, všetky zápasia s pochybnosťami,

majú rôzne pohľady, ale zostávajú jednotní a hneď ako jeden uvidí svetlo, upozorní naň aj svojich bratov.

Peter je pomalý, nemotorný učeník, ktorý vždy prichádza neskôr ako ostatní, aby pochopil znamenia a počul Pánov hlas, aby spoznal Zmŕtvychvstalého; predstavuje učeníkov, ktorí milujú Pána, ale bráni im v tom ich nepochopenie Písma a ich pripútanosť k tradičným predstavám, k vlastnému presvedčeniu. Milovaný učeník je vášnivo zamilovaný a citlivý, vie prejsť od znamení k realite, predstavuje tú časť spoločenstva, ktorá je vedená láskou a čoskoro uverí Zmŕtvychvstalému a táto viera premení aj jeho život.

Spomedzi všetkých troch je to Mária z Magdaly, ktorá ako prvá jasne vidí Zmŕtvychvstalého, a to preto, že milovala Ježiša viac ako ostatné dve; bude to ona, ktorá pobeží všetkým oznámiť, čo jej láska umožnila objaviť... Videla som Pána!

A tu, v gréčtine, je "*heora katon kūrion*", je to sloveso "*orao*", je to sloveso, ktoré presahuje racionalitu, nepopiera ju, ale presahuje ju.

To jej dáva pochopiť láska; Magdaléna nehovorí, že videla Ježiša, videla Pána, nevidela ho vrátiť sa na tento svet, videla ho Vzkrieseného v Božom svete, s pohľadom, ktorý môže dať len láska.